

СЕКЦІЯ 18

ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Керівник секції: завідувач кафедри адміністративного і фінансового права,
д. ю. н., професор Л. Р. Біла-Тіунова

Секретар секції: лаборант кафедри адміністративного
і фінансового права А. В. Назарчук

КІВАЛОВ СЕРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри адміністративного і фінансового права,
доктор юридичних наук, академік НАПрН України

ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ КАРАНТИННОГО РЕЖИМУ В УКРАЇНІ

В Україні правове забезпечення охорони здоров'я передбачено ст. 49 Конституції України та визначено через такі правомочності, як: право на охорону здоров'я, право на медичну допомогу та право на медичне страхування. Охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм. Щодо медичної допомоги, то держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно. Також, до обов'язків держави в управлінні сферою здоров'я віднесено підтримання розвитку фізичної культури і спорту, забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення [1].

Для виконання поставлених завдань, держава в особі уповноважених органів має вживати усіх необхідних заходів, включаючи впровадження карантину у разі потреби. Правовий режим карантину є сукупністю правил, закріплених у юридичних нормах, якими визначено зміст правового режиму карантину, порядок його введення і припинення дії, особливості діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій в умовах карантину, дотримання прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб та

відповідальність за порушення вимог або невиконання вимог і заходів правового режиму карантину.

Специфіка введення карантину у державі як різновиду екстремальної ситуації полягає у тому, що передумовою його введення є підтверджена центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я необхідність запобіганню поширення особливо небезпечних інфекційних хвороб. Правовий режим карантину відображає сукупність встановлених необхідних профілактичних, протиепідемічних та інших адміністративних заходів, їх виконавців та терміни здійснення, тимчасові обмеження прав фізичних і юридичних осіб та додаткові обов'язки, що покладаються на них, підстави та порядок обов'язкової самоізоляції, перебування особи в обсерваторії (обсервації), госпіталізації до тимчасових закладів охорони здоров'я (спеціалізованих шпиталів) [2].

При цьому важливо зазначити, що визначення сутності карантину у формалізованих національних джерелах права відбулося за довго до виникнення практичної потреби застосування нормативних положень. Так, карантин визначається як сукупність адміністративних та медико-санітарних заходів, що застосовуються для запобігання поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб. Безпека у вигляді пандемії COVID-19 внесла суттєві корективи до нормативно-правового забезпечення карантину. Більше того, наявні інституційно-правові прогалини потребують вироблення та застосування переформатованих інструментів публічного адміністрування.

Станом на теперішній час, впровадження карантину ознаменовано прийняттям відповідного рішення Кабінетом Міністрів України від 11 березня 2020 року [3]. Серед адміністративних заходів, що були впроваджені для запобігання поширення пандемії COVID-19 можна виокремити такі: заборону відвідування закладів освіти її здобувачами, заборону проведення масових заходів, у яких бере участь більше ніж 10 осіб; заборону роботи суб'єктів господарювання, яка передбачає приймання відвідувачів (до них віднесено: заклади громадського харчування, торговельно-розважальні центри, інші заклади розважальної діяльності, фітнес-центри, заклади культури, заклади торговельного і побутового обслуговування населення), крім визначених випадків тощо.

Серед медико-санітарних заходів, що були впроваджені для запобігання поширення пандемії COVID-19 слід виокремити карантинно-обмежувальні заходи, яких не пов'язано з заходами безпеки та правоохоронними заходами [4], а саме: встановлення обов'язкових та періодичних профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв та організацій [5]; зобов'язання перебувати в обсервації та самоізоляції особам, які підпадають під критерії, визначені в рішенні про встановлення карантину; зобов'язання до обов'язкового тестування на COVID-19 відповідно до стандартів Міністерства охорони здоров'я пацієнтів, яким надається медична допомога у зв'язку з проведенням планових заходів з госпіталізації; затвердження клінічних маршрутів пацієнтів на усіх рівнях надання медичної

допомоги; встановлення спеціальних правил медичного огляду та лікування осіб, у яких є підозра на захворювання COVID-19 [6] тощо.

Кожна країна, включаючи Українську державу, повинна впровадити всебічний комплекс заходів, відповідний її можливостям і ситуації, щоб уповільнити передачу вірусу і скоротити смертність, пов'язану з COVID-19, з кінцевою метою досягнення і (або) підтримки стабільного рівня передачі вірусу або відсутності нових випадків інфікування. Виходячи з модельного законодавства, стратегія на національному рівні повинна відображати співставлення заходів по скороченню прямої смертності, пов'язаної з COVID-19, непрямой смертності, пов'язаної з перевантаженням систем охорони здоров'я і перериванням інших першорядних медичних і соціальних послуг, а також мінімізації небезпечних і довгострокових негативних наслідків для здоров'я і благополуччя внаслідок соціально-економічного ефекту певних заходів у відповідь.

Важливо акцентувати увагу на тому, що виконавчо-розпорядчу діяльність у сфері забезпечення сукупності адміністративних та медико-санітарних заходів, що застосовуються для запобігання поширенню пандемії COVID-19 здійснюють:

- 1) вищий орган виконавчої влади: Кабінет Міністрів України;
- 2) органи охорони здоров'я загальнодержавного значення, до яких належить: Міністерство охорони здоров'я України, Національна служба здоров'я України, яка є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра охорони здоров'я, який реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення;
- 2) органи охорони здоров'я місцевого значення, до яких належать: місцеві державні адміністрації в рамках повноважень, яких передбачено законом, сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст в сфері охорони здоров'я;
- 3) заклади охорони здоров'я (юридичні особи будь-якої форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що забезпечують медичне обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників;
- 4) громадські об'єднання, які діють з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя в умовах протидії пандемії COVID-19;
- 5) підприємства, установи та організації, які діють як суб'єкти делегованих повноваження щодо здійснення протидії поширенню пандемії COVID-19;
- 6) центральні органи виконавчої влади: Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція та Національна гвардія України як правоохоронні органи, які уповноважено здійснювати контроль за

дотриманням законодавства про встановлення карантину, пов'язаного з протидією поширення пандемії COVID-19.

Окремо слід зупинитися на врахуванні викликів, які стосуються проблем забезпечення нормального стану психічного здоров'я, що опосередковано процесом впровадження карантинно-обмежувальних заходів. Відсутність врахування глобальних проблем пов'язаних із психічним здоров'ям населення призводить до фрагментарності здійснення національного публічного адміністрування в означеній сфері. Вбачається доцільним утворити при Міністерстві охорони здоров'я України Службу підтримки психічного здоров'я, як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра охорони здоров'я, який реалізує державну політику у сфері забезпечення належного стану та підтримання психічного здоров'я населення.

Список використаної літератури:

1. Конституція України. Із змінами, внесеними Законом України від 08.12.2004 р. № 2222-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 20.04.2021 р.).
2. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-III. Дата оновлення: 23.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>. (дата звернення: 20.04.2021 р.).
3. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. № 211. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF>. (дата звернення: 20.04.2021 р.).
4. Международные медико-санитарные правила: Правила ВООЗ від 23.05.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897_007. (дата звернення: 20.04.2021 р.).
5. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>. (дата звернення: 20.04.2021 р.).
6. Організація надання медичної допомоги хворим на коронавірусну хворобу (COVID-19): Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.03.2020 р. № 722. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0722282-20#n65>. (дата звернення: 20.04.2021 р.).

Ключові слова: карантин, режим карантину, інструменти публічного адміністрування, пандемія COVID-19.

Ключевые слова: карантин, режим карантина, инструменты публичного администрирования, пандемия COVID-19.

Key words: quarantine, quarantine regime, tools of public administration, pandemic COVID-19.